

“Texnologiya müəllimləri əvəz etməyəcək”

“Texnologiyadan istifadə müəllimlərin imkanlarını çox genişləndirə bilər. Amma hətta ən yaxşı texnologiya müəllimləri əvəz edə bilməz. Çünki təhsildə sosial münasibətlər lazımdır”. Bu barədə OECD-nin Təhsil və sənədlər departamentinin direktoru Andreas Şleyxer Ankara təhsil platforması tərəfindən təşkil edilən, 400-dən çox türkiyəli müəllimin iştirak etdiyi videokonfransda bildirib.

Andreas Şleyxer: “Çünki təhsildə sosial münasibətlər lazımdır”

Biz gələcəyi yenidən qururuq

Andreas Şleyxer çıxışında bildirib ki, pandemiya ilə texnologiyanın təhsili dəyişməyə başladığını gördük. “Qiymətləndirmə və imtahanlarda böyük dəyişikliklər görürük. İndi simulyasiya, maşın alqoritmləri çox faydalıdır. 300 il əvvəl qiymətləndirmələrdə hansı nəticələr olmuşdur? İnsanlar öyrənmişlər, indi deyirlər ki, göstər nə öyrəndiyini. Bunun texnologiyalar əsasında həyata keçirilməsi bir çox üstünlüklərə gətirib çıxardı.

Pandemiya ilə bizim ən önəmli imtahan sistemlərimiz dağıdılib. Çünki rəqəmsal texnologiya dövrünə uyğun gəlmirdi. Texnologiya bizə bunu yenidən, amma başqa formada etməyə imkan verir. Müəllimlər şagirdlərin necə fərqli bir şəkildə öyrəndiyini görürlər. Harada onlara cansıxıcıdır, harada çətinlikləri var, onu görürlər. Dərsi onlara necə daha yaxşı təşkil edə bilərlər, onu görürlər. Biz gələcəyi yenidən qururuq”.

Məktəblər unikal həllər hazırlamalıdır

OECD rəsmisi əlavə edib ki, ötən səmestrə PISA araşdırmasına baxdıqımızda, təlimdə nailiyyətlərlə bağlı fərqlər ortaya çıxdı. Texnologiyadan necə istifadə etdiyiniz vacibdir. Texnologiya müəllimləri gücləndirə bilər.

A.Şleyxer hesab edir ki, məktəblər unikal həllər hazırlamalıdır. Şagirdlərin və müəllimlərin daha yaxşı olmaları üçün biz çox dağınıq bir sistemlə qarşı-qarşıyıyıq. Ev tapşırıqları çoxdur, məsələn, burada texnologiyaya deyil, pedaqogikaya diqqət yetirilməlidir. Həllin işləməsi üçün müəllimlər dizaynın mərkəzində olmalıdırlar. Müəllimləri prosesə cəlb etməsəniz, qərarların həyata keçiriləcəyini gözləyə bilməzsiniz. Çünki öyrənmə dediyimiz proses əməliyyat deyil. Müəllimlər texnologiyadan istifadəni artırmalıdırlar. Təhsildə funksional struktur yaratmalıyıq. Tədris mühitlərini qarışdırmaqla intellektual sistemlər qurulmalıdır və bu, hamı üçün işləməlidir. Bu sistem hər kəsin iştirakı ilə hazırlanmalıdır. Texnologiya burada daha fərdi öyrənmə prosesini inkişaf etdirə bilər. İnnovasiya üçün əlverişli bir ekosistem yaradıla bilər. Şəffaf və neytral”.

Rəqəmsal mühitdə doğulsalar da rəqəmsal sakinlər deyil

A.Şleyxer qeyd edib ki, rəqəmsal vətəndaşın, 15 yaşlı uşağın bir çox texnoloji qurğuları var. “Lakin onlara sahib olmaq deyil, bu informasiya axınında düzgün istiqamət tapmaq imkanı vacibdir. Məsələn, Çində bu auditoriyanın 50 faizi rəqəmsal dünyada həqiqəti tapa bilər. Türkiyədə isə göstərici aşağıdır. Onların əksəriyyəti rəqəmsal doğulsa da, rəqəmsal sakin ola bilməz. Əvvəllər kitablarda oxuduqlarımız həqiqət idi, indi internetdə bir çox suallara cavab tapırıq, amma nəyin doğru, nəyin yanlış olduğunu bilmirik. Buna görə həqiqəti tapmaq vacibdir. Biz bunu ikinci rəqəmsal boşluq adlandırırıq. Texnologiyalarla birlikdə təlimdə düzgün iştirak etmək, məzmun yaratmaq vacibdir. Təhsilalanlara səslərinin eşidilməsi imkanını vermək çox vacibdir. Onları dinləmək, təhsilin dizaynında onların səsinə qulaq asmaq, müəllimlərə dəstək olmaq, məktəbləri hər kəsin öyrəndiyi bir sistemə çevirmək və digər sektorlarla əməkdaşlıq etmək vacibdir”.

Sosial rifah akademik uğur qədər vacibdir

Sosial inteqrasiyanın koronavirusun təsirinə məruz qaldığını deyən A.Şleyxer əlavə edib ki, uşaqlar daha az kövrək idilər. “Məktəblərin bağlanması uşaqlara ciddi təsir göstərmişdir. Təhsil sistemində bərabərsizlik daha çox nəzərə çarpır. Təhsilalanların sosial rifahı, sağlamlıq vəziyyəti onların akademik uğurları qədər çox vacibdir. Söhbət imtahan həyəcanından getmir, hər zaman bundan danışıq, amma onların stressə davamlılığı, nikbinliyi və enerjisi vacibdir. Onları necə yaradacağımızı soruşmaq lazımdır. Əslində biz əsasən, müəllimlərlə şagirdlər arasındakı münasibətlərlə məşğul olmalıyıq”, - deyər A.Şleyxer əlavə edib.

Məktəblər insanları möhkəmləndirsin

Harvard Universitetinin professoru Fernando Reymers isə global vətəndaşlıq təhsili məsələləri üzrə çıxışında deyib: “Çox vacib məsələ odur ki, məktəblər insanları möhkəmləndirsin və bu insanlar dünyaya təsir etsinlər. 1948-ci ildə qəbul olunmuş Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannamə-

sində qərar qəbul edilmişdir ki, hər bir insanın təhsil hüququ vardır. Bu qərar insanları dəyişirdi. Dövlət müəssisələri tərəfindən hamı üçün təhsil təklif olunurdu. Bu, bir inqilab idi. Bu, 80 ildə, daha qısa müddətdə təhsilin gəldiyi nöqtə ən təsirli məqamdır. Bu inqilabın hədəfi maarifləndirmə məqsədlərinə nail olmaq və dünya haqqında danışmaq bacarığıdır. Burada “tərəqqi mümkündür fenomenini öyrətmək” və “kosmopolit nə deməkdir” ifadəsini anlamaq lazımdır. Amma əvvəlcə insanların özlərini başa düşmələri vacibdir. Müxtəlif təhsil sistemlərindən çıxan və səsinə Gretta (ekologiya fəali) kimi yüksəldən bir çox insan var. Məktəblərin təşkilinin məqsədi şagirdlərin düşüncələrini ifadə edə bilmək və öz hüquqlarına sahib olmalarını təmin etməkdir. Onları necə sürətləndirə bilərik, təhsil sistemlərində bu insanların sayını artırmaq üçün nə edə bilərik? Məktəbdə şagirdlərlə məktəbdən kənar da ünsiyyət qurmaq lazımdır ki, onlar çətinlikləri başa düşsünlər. Riyaziyyatda, elmdə və ya coğrafiyada onların öyrəndiklərini xarici dünyada tətbiq etmək, vəziyyəti dəyişə biləcəklərini anlamaq, gələcəklərini formalaşdırmaq mümkündür. Ümumiyyətlə, bunlar global vətəndaşlıq təhsilində də diqqətimizdir. Mən fərqli şeylərdən bəhs etmirəm”.

Məktəb bannerləri dəyişməlidir

Global təhsil üzrə məsləhətçi professor Qer Qratus isə deyib: “Pandemiyadan əvvəl baş vermiş bir çox problemlər pandemiya ilə birlikdə səhnəyə çıxdı. Soruşuram, biz kompensasiya kimi nələri bacaracağıq?. Konsepsiyamızın bir tərəfi daim başqa nəticə gözləməklə eyni şeyləri edir. Pandemiya ilə əlaqədar uşaqların təcrübəsi artdı. Onlar məktəbdən kənar təcrübə gördülər. Uşaqların öz hekayələrini yazma bilməsi üçün məktəbdə bir maket yaradılmalıdır ki, orada onlar öyrəndiklərini təcrübə edə bilsinlər. Onları öyrətməklə və yoxlamaqla heç nə əldə edə bilməyəcəyik. İndi biz məktəb divarlarında o qədər uğurlu ki, bu anda və ya etdiklərimizə bənzər bannerlər silinməlidir. Bunun əvəzinə məkanın dəyişməsi, zamanın dəyişməsi, düşüncələrin dəyişməsi və gələcəyin dəyişməsi ilə birlikdə ümidlər barədə yazmaq lazımdır”.

Oruc MUSTAFAYEV

- * Müəllimlər şagirdlərin necə fərqli bir şəkildə öyrəndiyini görürlər. Harada onlara cansıxıcıdır, harada çətinlikləri var, onu görürlər. Dərsi onlara necə daha yaxşı təşkil edə bilərlər, onu görürlər. Biz gələcəyi yenidən qururuq.
- * Uşaqların öz hekayələrini yazma bilməsi üçün məktəbdə bir maket yaradılmalıdır ki, orada onlar öyrəndiklərini təcrübə edə bilsinlər.
- * Məktəbləri hər kəsin öyrəndiyi bir sistemə çevirmək və digər sektorlarla əməkdaşlıq etmək vacibdir.
- * Biz əsasən müəllimlərlə şagirdlər arasındakı münasibətlərlə məşğul olmalıyıq.
- * Şagirdlərlə məktəbdən kənar da ünsiyyət qurmaq lazımdır ki, onlar çətinlikləri başa düşsünlər.
- * Pandemiya ilə əlaqədar uşaqların təcrübəsi artdı. Onlar məktəbdən kənar təcrübə gördülər.
- * Təhsilalanların sosial rifahı, sağlamlıq vəziyyəti akademik uğurları qədər çox vacibdir.
- * Pandemiya ilə texnologiyanın təhsili dəyişməyə başladığını gördük.
- * Texnologiya müəllimləri gücləndirə bilər.
- * Məktəblər unikal həllər hazırlamalıdır.
- * Təhsildə funksional struktur yaratmalıyıq.
- * Təhsilalanlara səslərinin eşidilməsi imkanını vermək çox vacibdir.